

226422 - فرائض و سنت‌های وضو

سوال

اركان وضو و واجبات و سنت‌های آن چیست؟

پاسخ مفصل

الحمد لله.

اولاً:

اركان و فرائض وضو شش مورد است:

۱- شستن صورت، كه داخل دهان و بينى هم جزو آن است.

۲- شستن دست‌ها تا آرنج.

۳- مسح سر.

۴- شستن پاها تا قوزك. (قوزك هم شسته شود).

۵- رعايت ترتيب بين اعضاى وضو.

۶- رعايت موالات. (يعنى اعضاى وضو پى در پى شسته شود و بين شستن هر عضو و عضو بعدى فاصله‌ى زياد نيافتد).

الله متعال مى‌فرمايد:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

[مائده: ۶]

(ای کسانی که ایمان آورده‌اید هر گاه به نماز برخاستید صورت‌ها و دست‌هایتان را تا آرنج بشوید و سرتان را مسح کنید و پاهایتان را تا دو قوزک [بشوید]).

نگاه: **الروض المربع مع حاشیه ابن قاسم** (۱/ ۱۸۱ - ۱۸۸).

شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - می‌گوید:

«اینجا منظور از فرائض وضو همان ارکان وضو است.

بر این اساس می‌دانیم که علما - رحمهم الله - از عبارات و اصطلاحات گوناگونی استفاده می‌کنند و فرض را رکن و رکن را فرض می‌نامند» **الشرح الممتع** (۱/ ۱۸۳).

پیش‌تر بیان نمودیم که بر اساس قول جمهور علما فرض همان واجب است. مراجعه کنید به سوال شماره‌ی (127742).

بنابراین واجبات وضو همان ارکان و همان فرائض است، یعنی کارهایی که وضو با آن تشکیل می‌شود و بدون آن وضویی نیست.

اما در مورد بسم الله گفتن در آغاز وضو، امام احمد آن را واجب دانسته است.

اما جمهور علما بر این هستند که گفتن بسم الله سنتی از سنت‌های وضو است و واجب نیست. مراجعه نمایید به فتوای شماره‌ی (21241).

ثانیا:

سنن وضو بسیار است. شیخ صالح الفوزان - حفظه الله - می‌گوید:

سنت‌های وضو این موارد است:

۱- مسواک که محل آن هنگام مضمضه (آب در دهان زدن) است تا از طریق مسواک و مضمضه دهان برای استقبال از عبادت و آماده شدن برای تلاوت قرآن و مناجاتِ الله عزوجل آماده شود.

۲- شستن دستان [تا مچ] سه بار در آغاز وضو پیش از شستن صورت، به دلیل ورود احادیث در این باره و همچنین برای

آنکه با دستان به دیگر اعضا آب رسانده می شود بنابراین شستن آن احتیاط برای همه ی وضو است.

۳- شروع با مضمضه (آب در دهان زدن) و استنشاق (آب در بینی زدن) پیش از شستن صورت، زیرا در احادیث این دو در آغاز آماده اند. اگر روزه نیست در مضمضه و استنشاق مبالغه می کند.

مبالغه در مضمضه یعنی گرداندن آب در همه ی دهان و در استنشاق یعنی جذب آب به ته بینی.

۴- خلال کردن ریش پر پشت تا آنکه آب به داخلش برود، [یعنی فرو بردن انگشتانش در داخل ریش] و خلال کردن انگشتان دست و پا. [یعنی انگشتان دستانش را میان انگشت دست و پا بکشد].

۵- شروع کردن از راست. یعنی در شستن دست و پا اول دست و پای راست را بشوید.

۶- شستن بیش از یک بار صورت و دست و پا، تا سه بار.

الملخص الفقهي (۱/ ۴۴ - ۴۵).

از دیگر سنت ها همچنین: مسح گوش ها نزد جمهور علما است که امام احمد آن را واجب دانسته است. پیشتر در فتوای شماره ی (115246) به آن پرداخته ایم.

مستحب است که پس از وضو بگوید: **أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ، وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.**

برای توضیح بیشتر چگونگی وضو فتوای شماره ی (11497) را ببینید.

والله اعلم.